

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
усіх форм навчання

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 1 від 27.08.2013 р.

Укладачі: Кузенко Т. Б.
Сабліна Н. В.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Фінанси підприємств" напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" усіх форм навчання / укл. Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 52 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами, наведено плани лекцій і семінарських та практичних занять, наведено питання для самостійного опрацювання, контрольні запитання для самодіагностики, критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит".

Вступ

Фінанси підприємств за своєю сутністю – це складна економічна категорія. Фінанси підприємств – це різноманітні фонди фінансових ресурсів, що створюються і використовуються з метою здійснення виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг у різних галузях, а також для фінансування інших видів діяльності підприємства, щоб успішно функціонувати на ринку, кожне підприємство повинно залучати зовнішні джерела фінансування.

Фінанси підприємств – це мистецтво, професія фінансиста потребує таланту, терпіння і вміння. Особливістю її є те, що за різними формами фінансових відносин можна бачити світ економіки у її взаємозв'язку і гармонії. В умовах ринкової економіки акцентується особлива увага на перебудову форм і методів організації навчального процесу, який повинен забезпечити творче засвоєння програмного матеріалу за умов тісної інтеграції його з реальною практикою досягненнями науки. Виходячи з цього небідно значно розширити і поглибити самостійну творчу роботу студентів в умовах вищої школи: особливо на виробництві. Останнє – є одним з найбільш важливих методів підготовки спеціалістів вищої кваліфікації, оскільки дає можливість готувати реальних спеціалістів для національного господарства країни.

Навчальні матеріали, представлені на підставі переліку змістовних модулів (блоків змістовних модулів навчальних дисциплін), що сформовані на основі освітньо-професійної програми підготовки і структурно-логічної схеми підготовки фахівців. Навчальна дисципліна формується як система змістовних модулів, передбачених для засвоєння" студентом, об'єднаних в блоки змістовних модулів – розділи навчальних дисциплін.

Метою освоєння дисципліни "Фінанси підприємств" є формування у студентів системи знань з теорії фінансів, засвоєння закономірностей їх функціонування на мезо- макро- і мікрорівнях як теоретичної основи фінансової політики і розвитку фінансової системи.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення лекційних та практичних (семінарських) занять. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів із загальноекономічною та спеціальною

літературою, з нормативними актами та виконання індивідуального завдання, що подається у вигляді курсової роботи.

Структура навчальної дисципліни наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна підготовки бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних до ECTS – 5; у тому числі: змістовних модулів – 2; самостійна робота; курсова робота	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	Обов'язкова. Рік підготовки – 3. Семестр – 5
Кількість годин: усього – 180 год. За змістовними модулями: модуль 1 – 101 година; модуль 2 – 79 годин	Шифр та назва спеціальності: 6.030508 "Фінанси і кредит"	Лекції: 34 год., практичні: 52 год., самостійна робота: 94 год., у тому числі індивідуальна (курсва) робота, консультації: 32 год.
Кількість тижнів викладання дисципліни – 17. Кількість годин на тиждень – 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: іспит

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Згідно з Галузевим стандартом вищої освіти МОН України, дисципліна "Фінанси підприємств" є обов'язковою складовою циклу професійної та практичної підготовки для напряму 6.030508 "Фінанси і кредит" галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво".

Навчальна дисципліна має логічний та змістовно-методичний взаємозв'язок з іншими дисциплінами ОПП. Для засвоєння дисципліни "Фінанси підприємств" студентам необхідні попередні знання та уміння,

здобуті під час опанування наступних галузей: макроекономіка, мікроекономіка, економічна теорія, фінансова математика, гроші і кредит, фінанси, історія економічних вчень.

У результаті засвоєння зазначених дисциплін у студентів повинні сформуватися такі знання та вміння:

цілісне уявлення про ринкову економіку, сучасне ринкове господарство та особливості ринкової трансформації економіки України;

цілісне уявлення про систему соціально-економічних та виробничих відносин у суспільстві, про підприємство як суб'єкт ринкової економіки;

усвідомлення ролі держави в регулюванні економіки; розуміння сутності цілі, важелів (інструментаріїв) та основних напрямів регулювання економіки;

цілісне уявлення про підприємство як суб'єкт економічних відносин на макрорівні та його ролі в ринковій економіці;

розуміння економічної сутності процесів планування та прогнозування діяльності;

цілісне уявлення про капітал підприємства, кругообіг капіталу і його стадії;

усвідомлення економічної сутності та різниці між основним та оборотним капіталом;

усвідомлення економічної сутності витрат на виробництво; знання теорії та класифікації витрат;

розуміння взаємозв'язку між поняттями витрати виробництва, вартість товару і його ціна;

цілісне уявлення про прибуток як економічну категорію, джерела прибутку, функції та види прибутку;

вміння аналізувати економічну інформацію, яка відображає діяльність окремого суб'єкта господарювання, й робити на основі такого аналізу відповідні висновки.

розуміння взаємовідносин підприємств з бюджетними, фінансовими структурами та іншими суб'єктами господарювання,

аналізувати фінансовий стан суб'єкта господарювання у частині його активів та зобов'язань;

використовувати звітність як інструмент фінансового аналізу й управління фінансами підприємства;

обґрунтовувати та надавати економічну інтерпретацію фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання.

У результаті засвоєння дисципліни "Фінанси підприємств" студент повинен:

знати: основи фінансів підприємства, організацію грошових розрахунків підприємства, грошові надходження підприємства, напрямки формування та розподілу прибутку підприємства, порядок формування та використання оборотних коштів та основних фондів підприємства, порядок кредитування та оподаткування підприємств, напрямки фінансового планування на підприємстві та здійснення процедури санації на підприємстві ;

уміти: нормувати власні оборотні кошти підприємства, визначати точку беззбитковості та рівень рентабельності діяльності підприємства; здійснювати оцінку прибутковості продукції підприємства; визначати фінансові результати діяльності підприємства, розраховувати плату за користування кредитом підприємства;

володіти: методами аналізу відхилень фактичних результатів від планових; методами експертної стратегічної та оперативної діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства.

У світовому освітньому просторі спостерігається стійка тенденція щодо розроблення освітніх стандартів для вищої школи з наголосом на професійні стандарти та з орієнтацією на компетентнісний підхід до освіти. Результати навчання відіграють важливу роль у найширшому контексті, що містить інтеграцію академічної та професійної освіти і підготовки, оцінку попереднього навчання, розвиток структур кваліфікацій упродовж усього життя.

Тобто компетентність виражає здатність людини самостійно застосовувати в певному контексті різні елементи знань і умінь. Освоєння певного рівня компетентностей розглядається як здатність використовувати і поєднувати знання, уміння і широкі компетенції залежно від змінних вимог конкретної ситуації або проблеми.

Компетентність включає знання й розуміння (теоретичне знання академічної області, здатність знати й розуміти), знання, як діяти (практичне й оперативне застосування знань у конкретних ситуаціях), знання, як бути (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті).

У результаті засвоєння дисципліни "Фінанси підприємств" у студентів повинні бути сформовані предметні, професійні, когнітивні та особисті компетентності, наведені в табл. 2 – 4.

Предметні компетентності та відповідні їм знання, вміння та навички з навчальної дисципліни

Тема	Комунікації	Знання	Уміння	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5
Тема 1. Основи фінансів підприємств	1.1. Здатність до визначення статутного капіталу підприємств різних організаційно-правових форм. 1.2. Здатність до аналізу формування фінансових ресурсів підприємства за джерелами їх походження	Сутність фінансів підприємства. Фінансові ресурси малого бізнесу. Фінансовий менеджмент на підприємстві	Аналізувати фактори, які впливають на порядок формування фінансових ресурсів та статутного капіталу підприємства. Досліджувати передовий досвід у сфері фінансового менеджменту підприємства	Визначення закономірностей формування оптимального співвідношення фінансових ресурсів підприємства
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	2.1. Здатність до ведення документообігу при проведенні розрахунків. 2.2. Здатність до вивчення та обґрунтування документообігу на підприємстві	Сутність організації грошових розрахунків підприємства. Порядок відкриття поточного рахунку	Здійснювати відкриття поточного рахунку на підприємстві. Застосовувати розрахунки на підприємстві за допомогою платіжних доручень, чеків, векселів та акредитивів	Визначення умов застосування різних форм безготівкових розрахунків
Тема 3. Грошові надходження підприємств	3.1. Здатність до аналізу формування валового та чистого доходу підприємства. 3.2. Здатність до організації порядку нарахування податку на додану вартість, акцизів та мита та їх включення у дохід від	Сутність та взаємозв'язок між валовим і чистим доходом підприємства. Методи планування витрат від реалізації. Порядок формування витрат на	Визначати види діяльності підприємства. Дослідити формування доходу від реалізації продукції підприємства. Визначати застосування методів планування витрат від реалізації продукції. Складові витрат на	Визначення грошових надходжень підприємства. Оцінка факторів, що впливають на величину виручки від реалізації продукції. Аналіз виробничих витрат підприємства

	реалізації продукції. 3.3. Здатність до організації витрат на виробництво та збут продукції	підприємстві	підприємстві	
--	--	--------------	--------------	--

Продовження табл. 2

6

1	2	3	4	5
Тема 4. Формування і розподіл прибутку підприємств	4.1. Здатність до аналізу показників фінансових результатів підприємств. 4.2. Здатність до визначення факторів, що впливають на прибуток підприємств 4.3 Здатність до планування, розподілу та використання прибутку. 4.4. Здатність до організації системи показників рентабельності підприємств	Напрями впливу на прибуток підприємства зовнішніх та внутрішніх факторів. Сутність оподаткування прибутку підприємства Складові прибутку підприємства Система показників рентабельності підприємства	Визначати функції прибутку підприємства. Організувати процес планування прибутку підприємства. Визначати базу для розрахунку показників рентабельності підприємства	Визначення оподаткованого прибутку та нарахування податку на прибуток підприємства. Аналіз порядку нарахування та сплати дивідендів акціонерних товариствах
Тема 5. Оподаткування підприємств	5.1. Здатність до визначення основних податків та зборів, що сплачують підприємства. 5.2 Здатність до визначення принципів побудови податкової системи	Сутність та необхідність податків, принципи побудови податкової системи, елементи системи оподаткування та суб'єкти податкових відносин. Реформування оподаткування в Україні	Визначати види податків та відрахувань, що сплачують підприємства, аналізувати систему оподаткування та перспективи її реформування	Визначення бази оподаткування податку на додану вартість, податку на прибуток підприємств, базу для відрахувань в цільові фонди, що сплачують підприємства
Тема 6.	6.1. Здатність до організації	Сутність і роль	Визначати джерела	Визначення груп

Обігові кошти підприємств	обігових коштів на підприємстві. 6.2. Здатність до визначення потреби власних обігових коштів на підприємстві. 6.3 Здатність до розрахунку показників використання обігових коштів підприємства	обігових коштів на підприємстві. Система показників використання обігових коштів на підприємстві. Джерела формування обігових коштів	формування обігових коштів підприємства. Дослідити джерела формування обігових коштів підприємства. Визначити потребу в обігових коштах на підприємстві	показників використання обігових коштів на підприємстві
---------------------------	---	--	---	---

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5
Тема 7. Кредитування підприємств	7.1. Здатність до аналізу кругообігу коштів підприємств та необхідність залучення кредитів. 7.2. Здатність до визначення форми та видів банківських кредитів. 7.3. Здатність організації комерційного кредитування підприємства	Сутність та мета банківського кредитування Форми та види кредитів у ринковій економіці Оцінка кредитоспроможності позичальника	Аналізувати систему фінансування і кредитування капітальних вкладень Застосовувати різні види банківських кредитів	Визначення впливу кредитування підприємств на ефективність фінансово-господарської діяльності
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	8.1. Здатність до визначення джерел фінансування капітальних вкладень. 8.2. Здатність до нарахування амортизаційних відрахувань основних засобів. 8.3. Здатність до визначення показників використання	Сутність основних засобів підприємств, методи оцінки основних засобів, методи нарахування амортизації основних засобів, показники використання основних засобів	Визначати види зносу основних засобів, ступень фізичного та морального зносу основних засобів, параметри визначення амортизаційних відрахувань, склад амортизаційних витрат, визначати методи	Визначення зносу і амортизації основних фондів, показників стану ефективності використання основних засобів

	основних засобів		нарахування амортизації. Визначати джерела фінансування капітальних вкладень та джерела фінансування ремонту основних засобів, показники ефективності використання основних виробничих засобів підприємства	
--	------------------	--	--	--

Закінчення табл. 2

11

1	2	3	4	5
Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств	9.1. Здатність до проведення експрес-аналізу фінансового стану підприємств. 9.2. Здатність до деталізованого аналізу фінансового стану підприємств. 9.3. Здатність до аналізу руху грошових коштів	Сутність та задачі фінансового аналізу, методи фінансового аналізу	Визначати групи показників для визначення фінансового стану підприємств та груп руху коштів підприємств	Визначення показників фінансового стану підприємств та їх аналіз, рекомендації щодо поліпшення фінансового стану підприємств
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах	10.1. Здатність до організації фінансового планування на підприємстві. 10.2. Здатність до застосування методів визначення фінансових потреб підприємствах. 10.3. Здатність до	Зміст та завдання фінансового планування. Оцінка методів визначення фінансових потреб підприємства. Система показників	Аналізувати та систематизувати інформацію, щодо фінансового планування на підприємстві. Застосовувати методи визначення фінансових потреб підприємств	Визначення завдань фінансового планування. Визначення фінансових потреб підприємства в коштах.

	оперативного фінансового планування на підприємстві	фінансового стану підприємства	Застосовувати методи планування фінансових показників	
Тема 11. Фінансова санація підприємств	11.1. Здатність до визначення сутності та критеріїв банкрутства підприємств 11.2. Здатність до застосування фінансової санації підприємств та визначення можливосте її здійснення 11.3. Здатність до оцінки вартості бізнесу	Сутність та критерії банкрутства підприємств, методи оцінки ймовірності банкрутства підприємств, механізм санації підприємств	Аналізувати фінансовий стан підприємств з точки зору вірогідності банкрутства, дослідити передумови прийняття рішення щодо санації, розробити складові частини бізнес-плану фінансового оздоровлення підприємства	Визначення вірогідності банкрутства з застосуванням різноманітних методик, складання плану санації

Таблиця 3

Професійні компетентності та відповідні їх вміння, якими мають володіти випускники спеціальності "Фінанси та кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення навчальної дисципліни "Фінанси підприємств"

Клас професійних завдань	Компетентності фахівців	Вміння фахівців освітньо-професійного рівня "бакалавр"
1	2	3
1. Планово-проектні	1.1. Здатність до розробки планів діяльності підприємства в цілому та його окремих підрозділів з метою забезпечення його ефективної діяльності	1.1.1. Обчислювати та обґрунтовувати показники стратегічного, поточного та оперативного плану з метою забезпечення ефективної діяльності підприємства. 1.1.2. Конкретизувати певні аспекти фінансової стратегії підприємства у відповідних показниках планів, проводити їх

	1.2. Здатність до планування заходів з підвищення ефективності діяльності підприємства	ресурсне обґрунтування. 1.1.3. Проектувати та планувати окремі етапи та стадії виробничого процесу на підприємстві. 1.1.4. Ефективно застосовувати оперативно-календарне планування і регулювання виробництва. 1.1.5. Формувати інформаційну базу для прогнозів ситуації у зовнішньому середовищі 1.2.1. Передбачати напрями інноваційного розвитку суспільства та певної галузі зокрема. 1.2.2. Розробляти плани підвищення економічної та фінансової ефективності діяльності підприємства
2. Організаційні	2.1. Здатність до організації та обґрунтування складових поточного та оперативного плану діяльності підприємства та його підрозділів	2.1.1. Організовувати реалізацію оперативних планів діяльності підприємств. 2.1.2. Реалізувати заходи щодо підвищення фінансової, соціальної та екологічної діяльності підприємств

Закінчення табл. 2

1	2	3
	2.2. Здатність до організації ефективної взаємодії структурних підрозділів підприємства та суб'єктів зовнішнього середовища	2.2.1. Організувати оптимальну структуру на підприємстві з урахуванням галузевих особливостей. 2.2.2. Організувати ефективні взаємодії між основними, допоміжними та обслуговуючими виробництвами підприємства. 2.2.3. Організовувати заходи, щодо підвищення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства
3. Аналітично-інформаційні	3.1. Здатність до інформаційного забезпечення прийняття	3.1.1. Формувати і обробляти необхідну інформаційну базу щодо аналізу конкурентного середовища підприємства.

	<p>управлінських рішень.</p> <p>3.2 Здатність до фінансового діагностування підприємства, аналізу використання його потенціалу для максимізації прибутку</p>	<p>3.1.2. Збирати і обробляти первинну інформацію, яка використовується під час прийняття управлінських рішень.</p> <p>3.2.1. Аналізувати показники діяльності підприємства та його підрозділів.</p> <p>3.2.2. Оцінювати ефективність використання ресурсів на підприємстві.</p> <p>3.2.3. Визначати резерви підвищення ефективності діяльності підприємства</p> <p>3.2.4. Виявляти, діагностувати та нейтралізувати негативний вплив зовнішнього середовища на діяльність підприємства.</p>
4. Обліково-статистичні	4.1. Здатність до обліку діяльності підприємства	<p>4.1.1. Здійснювати облік фінансової діяльності підприємства.</p> <p>4.1.2. Складати фінансову звітність підприємства</p>
5. Контрольні	5.1. Здатність до контролю за ефективністю діяльності підприємства	<p>5.1.1. Здійснювати контроль за впливом на підприємство факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.</p> <p>5.1.2. Здійснювати контроль за виконанням фінансових планів підприємства</p>

Когнітивні та особисті компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники напряму підготовки "Фінанси і кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення навчальної дисципліни "Фінанси підприємств"

Компетентність фахівця	Вміння фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр"
<p>1. Здатність збирати, обробляти, систематизувати та узагальнювати обсяг інформації про діяльність підприємства та умови його функціонування</p>	<p>1.1. Готувати та подавати необхідну фінансову інформацію. 1.2. Перевіряти на коректність подану оперативну інформацію. 1.3. Проводити моніторинг нормативно-правового середовища підприємства. 1.4. Вести управлінський облік економічних показників діяльності підрозділів підприємства. 1.5. Формувати інформаційне забезпечення для прийняття управлінських рішень. 1.6. Вміти використовувати комп'ютерні технології з метою пошуку необхідної інформації</p>
<p>2. Здатність використовувати та удосконалювати методичний інструментарій і стандарти економічної роботи, вивчати і впроваджувати передовий досвід, проводити наукові дослідження з фінансів підприємств</p>	<p>2.1. Оперувати понятійним апаратом та використовувати фундаментальні принципи та методики для розв'язання певної ситуації. 2.2. Виокремлювати наукові проблеми. 2.3. Проводити критичний аналіз існуючих точок зору. 2.4. Формулювати власний підхід з приводу розв'язання проблем. 2.5. Вивчати і використовувати передовий досвід у сфері фінансів підприємств. 2.6. Презентувати результати досліджень на наукових конференціях.</p>
<p>3. Здатність усвідомлювати себе як частку певного соціального колективу</p>	<p>3.1. Розділяти цінності колективу, не протиставляти себе колективу, розвивати навички командної роботи. 3.2. Чітко формулювати та відстоювати свою думку, слухати та аналізувати думку своїх колег. 3.3. Приймати управлінські рішення. 3.4. Забезпечувати взаєморозуміння в команду та організаційну взаємодію. 3.5. Орієнтуватися на результат, встановлювати чіткі цілі та контролювати їх досягнення</p>

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Навчальний процес згідно з програмою навчальної дисципліни здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття, науково-дослідна робота (у вигляді курсової роботи), самостійна робота студентів, консультації, контрольні заходи.

Вивчення матеріалу відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Тематичний план навчальної дисципліни складається з двох модулів, кожний з яких об'єднує у собі декількох тем логічно пов'язаних між собою (табл. 5).

Таблиця 5

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи, включаючи самостійну роботу студентів і трудомісткість (у годинах)			
	лекції	семінарські та практичні заняття	самостійна робота	загальна трудомісткість
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Основи фінансів підприємств				
Тема 1. Основи фінансів підприємств	2	4	9	15
Тема 2. Організація грошових розрахунків на підприємстві	4	4	8	16
Тема 3. Грошові надходження підприємства	2	6	9	17
Тема 4. Формування і розподіл прибутку підприємства	4	6	8	18
Тема 5. Оподаткування підприємств	4	4	9	17
Тема 6. Обігові кошти підприємств	4	6	8	18
Консультації				16
Змістовний модуль 2. Фінансовий аналіз діяльності підприємств				
Тема 7. Кредитування підприємств	2	4	9	15
Тема 8. Фінансове забезпечення поновлення основних засобів	4	6	8	18
Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємства	4	4	9	17
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах	2	4	8	14
Тема 11. Фінансова санація підприємства	2	4	9	15
Консультації				16

Всього	34	52	94	180
--------	----	----	----	-----

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Основи фінансів підприємств

Тема 1. Основи фінансів підприємств

Фінанси підприємств як складова частина фінансової системи країни. Сутність фінансів підприємств. Сфери фінансових відносин підприємств. Фінансові відносини між підприємствами, їх підрозділами, з державою, банками, страховими компаніями, фондовою біржею, з власниками та робітниками. Функції фінансів підприємств.

Сутність фінансових ресурсів підприємств. Внутрішні та зовнішні джерела формування фінансових ресурсів підприємств. Власні, позикові і залучені кошти. Державне регулювання формування фінансових ресурсів підприємств. Грошові фонди підприємств: статутний, резервний фонди, фонд розвитку виробництва, амортизаційний фонд, фонд соціального споживання, фонд оплати праці, фонд платежів у бюджет, валютний фонд. Фінансове забезпечення відтворення витрат: самофінансування, кредитування, державне фінансування. Напрямки використання фінансових ресурсів на підприємстві. Фінансові резерви підприємств, методи їх створення.

Особливості формування статутного фонду в залежності від форми власності підприємств і організаційно-правової форми ведення господарства. Порядок утворення статутного фонду державних підприємств, акціонерних товариств, повного і командитного товариств, товариств з обмеженою і додатковою відповідальністю.

Принципи організації фінансів на підприємствах. Поняття фінансового механізму підприємства та його складові елементи.

Функції управління фінансами підприємства: прогнозування, планування, регулювання, контроль. Основні завдання фінансових служб підприємств. Напрямки удосконалення фінансової роботи підприємств.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

Поняття грошового обігу підприємств. Сутність готівково-грошових та безготівкових розрахунків. Розрахунки за товарні та нетоварні

операції. Переваги й недоліки готівкових та безготівкових розрахунків. Принципи організації безготівкових розрахунків підприємств.

Поточний, бюджетний, кредитний, депозитний рахунки. Порядок відкриття поточного рахунка в національній та іноземній валюті. Використання коштів з поточного рахунка.

Розрахунки платіжними дорученнями, платіжними вимогами, платіжними вимогами-дорученнями, простими й переказними векселями, чеками, акредитивами. Інкасові доручення. Порядок їх документообігу.

Сфера застосування готівково-грошові розрахунків на підприємствах. Основи організації касової роботи на підприємствах. Ліміт готівки у касі. Приходні та видаткові касові ордера. Касова книга. Порядок розрахунків по виплатах заробітної плати. Порядок видачі готівки під звіт на відрядження й на дрібні господарські потреби.

Порядок пред'явлення підприємствами претензій по розрахунках. Економічні і фінансові санкції в системі грошових розрахунків і платежів.

Тема 3. Грошові надходження підприємств

Поняття грошових надходжень підприємств. Основні види грошових надходжень підприємства та їх характеристика. Доход від реалізації продукції, інші операційні доходи, доход від участі в капіталі, інші фінансові доходи, інші доходи, надзвичайні доходи.

Методи визначення доходу (виручки) від реалізації продукції підприємства у звітному періоді. Визначення реалізації продукції за методом нарахувань та касовим методом. Фактори, що впливають на величину виручки. Види цін у ринковій економіці: фіксовані, регульовані, вільні, оптові, роздрібні. Структура ціни на продукцію. Методи планування виручки від реалізації продукції підприємства: метод прямого рахунку, розрахунковий метод. Розподіл виручки від реалізації продукції. Формування валового і чистого доходу.

Характеристика складу собівартості реалізованої продукції; витрат, пов'язаних із операційною діяльністю, але тих, які не включаються до собівартості реалізованої продукції; фінансових витрат; інших витрат; надзвичайних витрат. Економічні елементи витрат.

Тема 4. Формування і розподіл прибутку

Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Поняття економічного та бухгалтерського прибутку. Функції прибутку.

Зовнішні фактори, які впливають на прибуток підприємства. Основні та не основні фактори, які впливають на прибуток підприємства. Методи регулювання прибутку підприємства на основі діючих правил організації бухгалтерського обліку.

Методи планування прибутку від реалізації продукції: метод прямого розрахунку, аналітичний метод, метод визначення обсягу беззбитковості і цільового прибутку. Сфери застосування методів, їх переваги та недоліки.

Економічний зміст і значення розподілу прибутку підприємства. Розподіл прибутку між державою і суб'єктами господарювання. Сплата дивідендів. Поняття чистого прибутку підприємства. Основні напрямки використання чистого прибутку підприємства. Фонди грошових коштів підприємства, що утворюються за рахунок чистого прибутку. Поняття нерозподілений прибуток і його використання.

Тема 5. Оподаткування підприємств

Сутність оподаткування підприємства і податкова система. Сутність податків і їх функції. Система оподаткування підприємств та її становлення в Україні.

Оподаткування прибутку підприємств. Чинний порядок оподаткування прибутку. Платежі за ресурси. Непрямі податки, які сплачують підприємства.

Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств. Мито. Акцизний збір. Податок на додану вартість. Збори і цільові відрахування, що сплачують підприємства. Місцеві податки і збори.

Тема 6. Обігові кошти

Сутність і основи організації обігових коштів. Склад і структура обігових коштів. Класифікація і принципи організації обігових коштів.

Визначення потреби в обігових коштах. Нормування обігових коштів для створення виробничих запасів. Нормування обігових коштів у

незавершеному виробництві і витрат майбутніх періодів. Нормування оборотних коштів для створення запасів готової продукції.

Розрахунок обігових коштів економічним методом. Джерела формування обігових коштів. Власні джерела формування обігових коштів. Використання банківських кредитів для формування обігових коштів. Показники стану використання обігових коштів. Вплив розміщення обігових коштів на фінансовий стан підприємства.

Змістовний модуль 2. Фінансовий аналіз діяльності підприємств

Тема 7. Кредитування підприємства

Індивідуальний кругообіг коштів підприємств. Необхідність збалансування матеріальних і фінансових ресурсів – основа залучення кредитів. Форми кредитів, які використовуються в господарській діяльності підприємств. Банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний, бланковий, консорціумний кредити.

Класифікація банківських кредитів за строками користування, за забезпеченням, за методами надання, за ступенем ризику, за методами надання. Принципи кредитування.

Зміст фінансової роботи з залучення банківського кредиту. Перелік документів, які готує підприємство для отримання кредиту. Оцінка кредитоспроможності підприємства банком. Характеристика основних розділів кредитного договору. Форми забезпечення повернення банківського кредиту. Відповідальність сторін за порушення умов кредитного договору. Порядок погашення банківського кредиту. Позичковий процент, фактори, що на нього впливають, джерела сплати.

Сутність комерційного кредиту, його переваги та недоліки у порівнянні з банківським кредитом. Способи отримання підприємством комерційного кредиту. Оформлення комерційного кредиту векселем.

Тема 8. Фінансове відтворення основних засобів

Сутність основних засобів та їх відтворення. Показники стану та ефективності використання основних засобів.

Знос і амортизація основних засобів. Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела і порядок фінансування капітальних вкладень. Фінансування ремонту основних засобів.

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств

Оцінка фінансового стану, її необхідність та значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств.

Показники фінансового стану підприємств. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємств.

Оцінка фінансової стійкості підприємств. Комплексна оцінка фінансового стану підприємств.

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах

Фінансова стратегія підприємства. Формування цілей фінансової стратегії і встановлення системи цільових фінансових показників. Фінансове планування як процес визначення потреби підприємства у фінансових ресурсах. Принципи фінансового планування.

Нормативний, розрахунково-аналітичний методи, балансовий метод, метод оптимізації планових рішень, економіко-математичне моделювання. Інформаційна база фінансового планування. Аналіз фінансових показників звітного року.

Зміст і структура фінансового плану підприємства. Розрахунок основних показників фінансового плану. Прогноз обсягів реалізації. Баланс грошових надходжень і видатків. Таблиця доходів і видатків. Прогнозний баланс. Стратегія фінансування.

Необхідність оперативного фінансового планування на підприємствах. Характеристика платіжного календаря як основного оперативного плану надходження та виплати коштів підприємства. Основні розділи касового плану.

Тема 11. Фінансова санація підприємств

Фінансова санація, її економічний зміст та порядок проведення. Фінансова криза на підприємстві. Класична модель фінансової санації. Санаційний аудит. План санації. Фінансові джерела санації підприємства.

Форми фінансової санації. Державна фінансова підтримка санації підприємства. Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємств.

Порядок оголошення підприємства банкрутом. Мирова угода. Санація шляхом реорганізації. Приховане, фіктивне та зумисне банкрутство.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Основи фінансів підприємств

Тема 1. Основи фінансів підприємств

1.1. Сутність та функції фінансів підприємств.

1.2. Фінансові ресурси підприємств.

1.3. Статутний фонд підприємств.

1.4. Організація фінансової роботи підприємства.

Література: [1 – 4; 6; 10; 12; 15 – 37].

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

2.1. Економічний зміст та принципи організації безготівкових розрахунків на підприємствах.

2.2. Види рахунків, що відкриваються підприємствам у банках.

2.3. Форми безготівкових розрахунків.

2.4. Організація готівково-грошових розрахунків підприємств.

2.5. Розрахунково-платіжна та касова дисципліна: наслідки порушення та способи зміцнення.

Література: [2; 4;5; 10; 11; 14; 16 – 37].

Тема 3. Грошові надходження підприємств

3.1. Економічна характеристика й склад грошових надходжень підприємства.

3.2. Дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг).

3.3. Формування витрат підприємства.

Література: [1; 5; 6; 10; 13; 16 – 37].

Тема 4. Формування і розподіл прибутку підприємств

- 4.1. Економічна сутність і функції прибутку.
 - 4.2. Формування показників фінансових результатів підприємства у звітності.
 - 4.3. Фактори, що впливають на прибуток підприємства.
 - 4.4. Планування прибутку підприємства.
 - 4.5. Розподіл і використання прибутку підприємства.
 - 4.6. Система показників рентабельності підприємства.
- Література: [2; 4; 6; 11; 12; 14; 15; 17 – 37].

Тема 5. Оподаткування підприємств

- 5.1. Соціально-економічна сутність податків та їх функції.
 - 5.2. Елементи оподаткування. Класифікація податків.
 - 5.3. Сутність податкової системи та принципи її побудови.
 - 5.4. Податкова служба та податкова робота.
- Література: [2; 3; 5; 6; 10; 13; 15; 16 – 37].

Тема 6. Оборотні кошти підприємств

- 6.1. Сутність оборотних коштів, основи їхньої організації на підприємстві.
 - 6.2. Потреба підприємства в оборотних коштах.
 - 6.3. Джерела формування оборотних коштів.
 - 6.4. Показники використання оборотних коштів підприємства.
- Література: [1; 3 – 5; 9 – 11; 14; 17 – 37].

Змістовний модуль 2. Фінансовий аналіз діяльності підприємств

Тема 7. Кредитування підприємств

- 7.1. Кругообіг коштів підприємств та необхідність залучення кредитів.
 - 7.2. Форми та види кредитів в ринковій економіці.
 - 7.3. Види банківських кредитів.
 - 7.4. Порядок отримання та погашення банківського кредиту.
 - 7.5. Комерційне кредитування підприємств.
- Література: [2 – 5; 8 – 11; 15; 17 – 37].

Тема 8. Фінансове відтворення основних засобів.

- 8.1. Основні засоби підприємства, їх склад, оцінка та відтворення.
- 8.2. Капітальні вклад, їх види та форми здійснення.

8.3. Джерела фінансування капітальних вкладень та порядок їх формування.

8.4. Ремонт основних засобів та його фінансування.

Література: [2 – 6; 8; 9; 11; 13; 16 – 37].

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств

9.1. Методичний підхід до проведення фінансового аналізу підприємства.

9.2. Методика фінансового аналізу для підприємств України.

9.3. Аналіз руху грошових коштів підприємства.

Література: [3; 4; 6 – 10; 13; 15; 16 – 37].

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах

10.1. Фінансова стратегія підприємства.

10.2. Зміст і завдання фінансового планування.

10.3. Методи визначення фінансових потреб підприємства.

10.4. Методи планування фінансових показників.

10.5. Формування показників фінансового плану підприємства.

10.6. Оперативне фінансове планування на підприємстві.

Література: [1 – 4; 6; 10 – 12; 14 – 37].

Тема 11. Фінансова санація підприємств

11.1 Сутність банкрутства підприємства і його санація.

11.2 Критерії банкрутства українських підприємств.

11.3 Проблеми фінансового оздоровлення підприємств.

11.4 Фінансова санація підприємств та можливості її здійснення.

11.5 Механізм санації підприємств.

11.6 Оцінка вартості бізнесу.

Література: [1; 3; 5; 9; 12; 13; 15; 17 – 37].

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань.

Семінари сприяють формуванню у студентів вміння самостійно засвоювати знання, аналізувати, синтезувати, абстрагувати, конкретизувати, узагальнювати. Розвивають увагу, мислення, інтерес до навчального предмета. У них приймають участь всі студенти. Семінари складаються з двох взаємопов'язаних ланок – самостійного вивчення студентами матеріалу та обговорення результатів їх самостійної пізнавальної діяльності.

Перелік запитань, що відносяться на семінарські заняття з дисципліни "Фінанси підприємств" наведено у табл. 6.

Таблиця 6

План проведення семінарських занять

Назва теми	Перелік питань для розгляду	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Основи фінансів підприємств			
Тема 1. Основи фінансів підприємств	Тема: "Сутність фінансів суб'єктів господарювання, принципи їх організації та зміст" 1. Місце фінансів підприємств у фінансової системі країни. 2. Характеристика фінансів підприємств як економічної категорії. 3. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств. 4. Фонди грошових коштів підприємства. 5. Особливості формування статутних капіталів підприємств різних організаційно-правових форм (приватного підприємства, господарського товариства, державного товариства) 6. Організація та управління фінансами підприємства. 7. Дискусія "Проблеми формування фінансових ресурсів підприємств у сучасних умовах господарювання та шляхів їх вирішення"	4	[1; 5; 6; 8; 9; 16]

<p>Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств</p>	<p>Тема: "Грошові розрахунки підприємств: зміст, класифікація та принципи організації" 1. Економічний зміст та види грошових розрахунків підприємств. 2. Принципи організації безготівкових розрахунків підприємств. 3. Характеристика рахунків, що відкриваються підприємствам у банках. 4. Порядок відкриття поточного рахунку</p>	<p>4</p>	<p>[3; 4; 6; 16]</p>
---	--	----------	----------------------

Продовження табл. 6

1	2	3	4
	<p>5. Порядок проведення розрахунків платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, платіжними вимогами. 6. Чекова форма розрахунків на підприємствах. 7. Організація безготівкових розрахунків за допомогою векселів. 8. Види акредитивів та порядок розрахунків ними. 9. Розрахунки за допомогою пластикових карток. 10. Організація готівково-грошових розрахунків на підприємствах. 11. Види санкцій за порушення розрахунково-платіжної та касової дисципліни. 12. Дискусія "Виявлення переваг та недолік різних форм безготівкових розрахунків"</p>		
<p>Тема 3. Грошові надходження підприємства</p>	<p>Тема: "Характеристика і склад грошових надходжень підприємств у процесі його виробничо-господарської діяльності" 1. Характеристика грошових надходжень підприємства та порядок їх відображення у</p>	<p>2</p>	<p>[1; 3; 4; 6; 15; 16]</p>

	<p>фінансової звітності.</p> <p>2. Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) підприємства: економічний зміст, методи планування.</p> <p>3. Види витрат підприємства та їх характеристика.</p> <p>4. Дискусія "Обґрунтування методу визначення доходу від реалізації продукції підприємства за звітний період"</p> <p>5. Дискусія "Обґрунтування факторів збільшення виручки від реалізації продукції та встановлення зовнішніх факторів, призводять до зменшення виручки від реалізації продукції підприємств"</p>		
--	---	--	--

Продовження табл. 6

1	2	3	4
Тема 4. Формування і розподіл прибутку	<p>Тема: "Джерела формування та використання прибутку підприємства"</p> <p>1. Сутність та функції прибутку</p> <p>2. Формування та розрахунок показників прибутку підприємств.</p> <p>3. Економічні фактори, що впливають на розмір прибутку.</p> <p>4. Планування прибутку на підприємстві.</p> <p>5. Розподіл та використання прибутку на підприємстві.</p> <p>6. Рентабельність: система показників і методи їх визначення.</p> <p>7. Операційний аналіз прибутку</p>	2	[1; 3 – 5; 12; 14; 16]
Тема 5. Оподаткування підприємств	<p>1. Наукові обґрунтування основ податкової системи.</p> <p>2. Принципи побудови податкової системи.</p> <p>3. Основні податки, що сплачують підприємства.</p> <p>4. Шляхи удосконалення податкової системи.</p>	4	[1; 2; 4; 5; 8 – 10]

	5. Податковий кодекс України		
Тема 6. Обігові кошти	Тема "Необхідність та сутність кредитування підприємств" 1. Сутність та функції кредиту в ринковій економіці. 2. Лізингове кредитування підприємств. 3. Класифікація банківських кредитів. 4. Порядок отримання банківського кредиту підприємствами. 5. Методичні підходи щодо оцінювання кредитоспроможності підприємства-позичальника. 6. Сутність комерційного кредитування підприємств. 7. Способи надання комерційного кредиту. 8. Характеристика вексельної форми комерційного кредитування	2	[1; 4 – 6; 9 – 11; 13]

Продовження табл. 6

1	2	3	4
	9. Особливості кредитування малого бізнесу. 10. Дискусія "Проблеми залучення позикового капіталу підприємствами різних організаційно-правових форм господарювання у ринковій економіці та шляхи їх вирішення		

Змістовний модуль 2. Фінансовий аналіз діяльності підприємств

Тема 7. Кредитування підприємств	Тема: "Необхідність та сутність кредитування підприємств" 1. Сутність та функції кредиту в ринковій економіці. 2. Лізингове кредитування підприємств. 3. Класифікація банківських кредитів. 4. Порядок отримання банківського кредиту підприємствами. 5. Методичні підходи щодо оцінювання кредитоспроможності підприємства-позичальника. 6. Сутність комерційного кредитування підприємств. 7. Способи надання комерційного	2	[2 – 6; 11; 12; 16]
-------------------------------------	---	---	---------------------

	кредиту. 8. Характеристика вексельної форми комерційного кредитування. 9. Особливості кредитування малого бізнесу. 10. Дискусія "Проблеми залучення позикового капіталу підприємствами різних організаційно-правових форм господарювання у ринковій економіці та шляхи їх вирішення"		
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	Тема: "Напрями відтворення основних фондів" 1. Методики оцінки основних фондів. Амортизація. Застосування прискореної амортизації. 2. Характеристика капітальних вкладень на відтворення основних фондів. 3. Джерела фінансування ремонту основних фондів. 4. Визначення ефективності використання основних фондів	2	[1; 3; 6; 9; 16]

Закінчення табл. 6

1	2	3	4
Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств	Тема: "Визначення фінансового стану підприємства". 1. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства. 2. Деталізований аналіз фінансового стану підприємства. 3. Показники фінансового стану підприємства. 4. Міжнародний досвід проведення фінансового аналізу	2	[1; 3; 4; 6; 7; 12 – 16]
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах	Тема: "Фінансове планування як інструмент регулювання діяльності підприємства" 1. Сутність фінансової стратегії підприємства та етапи її розробки. 2. Завдання і принципи фінансового планування на підприємствах. 3. Методи визначення фінансових потреб підприємства. 4. Характеристика методів встановлення показників фінансових планів. 5. Характеристика основних	4	[1; 3; 4; 6; 15; 16]

	розділів фінансового плану підприємства. 6. Методичні підходи до планування виручки від реалізації продукції підприємства. 7. Обґрунтування необхідності оперативного фінансового планування на підприємствах та характеристика основних оперативних фінансових планів		
Тема 11 Фінансова санація підприємства	Тема: "Банкрутство підприємств та його наслідки" 1. Сутність банкрутства підприємств і його санація. 2. Стан економіки та підприємств України. 3. Критерії банкрутства підприємств. 4. Проблеми фінансового оздоровлення підприємств. 5. Сучасні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства. 6. Фінансова санація підприємства та можливості її здійснення. 7. Механізм санації підприємств України. 8. Оцінка вартості бізнесу	4	[3; 4; 6; 13; 14]

6. Плани практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, вмінь, навичок студентів; постановку загальної проблеми та її обговорення; розв'язування завдань з їх обговоренням; виконання контрольних завдань, їх перевірку і оцінку. Оцінки отримані студентом за окремі практичні завдання враховуються при формуванні підсумкової оцінки.

Вивчення дисципліни "Фінанси підприємств" передбачає проведення практичних занять за темами, наведеними у табл. 7.

Таблиця 7

План проведення практичних занять

Назва теми	Перелік питань для розгляду	Кількість годин	Література
Змістовний модуль 1. Основи фінансів підприємства			
Тема 3. Грошові надходження підприємства	"Розрахунок грошових надходжень підприємств" 1. Визначення суми податку на додану вартість. 2. Розрахунок доходу (виручки) від реалізації продукції підприємства за методом нарахувань та касовим методом. 3. Розрахунок чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг) підприємства	4	[2; 5; 6; 14; 16]
Тема 4. Формування і використання прибутку	"Визначення фінансових результатів діяльності підприємства" 1. Розрахунок фінансових результатів підприємства та їх відображення у фінансовій звітності". 2. Оцінка рентабельності продукції, фондів, капіталу підприємства. 3. Визначення податку на прибуток та розрахунок чистого прибутку підприємства	4	[1; 3; 4; 6; 12; 14; 15]

Закінчення табл. 7

1	2	3	4
	4. Визначення показників розподілу чистого прибутку підприємства. Практичне заняття "Беззбитковість діяльності підприємства та максимізація її прибутковості"		
Тема 6. Обігові кошти	Практичне заняття "Обігові кошти підприємства та виявлення напрямів поліпшення їх використання" 1. "Нормування оборотних коштів підприємств за елементами (виробничі запаси, запаси незавершеного виробництва,	4	[3; 4; 10; 11; 13; 15]

	запаси готової продукції)". 2. "Обґрунтування шляхів зниження нормативів обігових коштів". 3. "Аналіз ефективності використання обігових коштів". 4. Розрахунок показників ефективності використання обігових коштів підприємства. 5. Проведення факторного аналізу динаміки потреби підприємства в обігових коштах		
Змістовний модуль 2. Фінансовий аналіз діяльності підприємств			
Тема 7. Кредитування підприємства	Практичне заняття "Овердрафтне кредитування підприємства" 1. Оцінювання плати за користування овердрафтом. 2. Розрахунок залишку коштів на поточному рахунку підприємства за умови використання овердрафту	2	[2 – 6; 11; 12; 16]
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	Практичне заняття "Розрахунок балансової вартості ОФ та суми амортизаційних відрахувань"	4	[3; 4; 6; 13; 15; 16]
Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств	Практичне заняття "Фінансовий аналіз діяльності підприємства" 1. Активи балансу та їх ліквідність. 2. Платоспроможність і ліквідність. 3. Розрахунок рентабельності	2	[1; 3; 4; 6; 7; 12; 14 – 16]

7. Курсова робота

Курсова робота є однією з найефективніших форм самостійної роботи студентів. Мета курсової роботи з дисципліни "Фінанси підприємств" допомогти студентові закріпити та поглибити теоретичні знання, здобуті у процесі вивчення дисципліни "Фінанси підприємств".

Курсова робота виконуються з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання; систематизація отриманих теоретичних знань з певної навчальної дисципліни; розвиток умінь самостійного критичного опрацювання наукових джерел; формування дослідницьких умінь студентів; стимулювання студентів до самостійного наукового пошуку; розвиток

уміння аналізувати передовий досвід та узагальнювати власні спостереження; формування вміння практичної реалізації результатів дослідження проблеми в самостійно виконаних розробках та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Курсова робота свідчить, наскільки знання, здобуті студентами в процесі вивчення дисципліни "Фінанси підприємств", є глибокими і фундаментальними; характеризує вміння студентів самостійно дослідити поставлені питання обраної теми.

Процес виконання курсової роботи поділяється на декілька етапів, а саме:

- вибір теми курсової роботи;
- підготовка до написання курсової роботи;
- складання плану роботи;
- формування тексту курсової роботи;
- оформлення роботи;
- захист курсової роботи.

У процесі виконання курсової роботи студент повинен самостійно підібрати й вивчити відповідну наукову літературу та нормативно-інструктивні матеріали з теоретичних питань фінансів підприємств здійснити практичні розрахунки та обґрунтувати доцільність запропонованих заходів.

До складу курсової роботи входять:

- титульний аркуш;
- завдання на виконання курсової роботи;
- зміст курсової роботи;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки.

У вступі надається обґрунтування актуальності обраної теми, її значимість, визначається мета і завдання курсової роботи, вказуються методи дослідження, що використовувались під час написання курсової роботи.

Основна частина курсової роботи складається з теоретичної і практичної частин. У процесі написання теоретичної частини необхідно відповідно до плану розкрити суть вибраної теми. Обов'язково окремим питанням виділяються проблемні й дискусійні аспекти дослідження. При цьому наводяться цифрові матеріали, дається їх аналіз. Практична частина виконується у відповідності з методичними рекомендаціями.

У висновках курсової роботи підводяться підсумки з усіх висвітлених питань, визначаються шляхи і напрями вирішення проблемних аспектів теми.

До змісту роботи ставляться такі вимоги: системність, послідовність і конкретність викладення матеріалу; завершеність викладення кожної думки; виключення повторень.

Зміст роботи викладається відповідно до плану, стисло, лаконічно, не припускаючи повторень та непотрібних відступів від теми.

8. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Головною метою самостійної роботи студента є формування його пізнавальної активності, засвоєння ним основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже набутих знань, підвищення рівня організованості студентів тощо. Основними завданнями самостійної роботи студентів є засвоєння в повному обсязі основної освітньої програми та послідовне вироблення навичок ефективної самостійної професійної (практичної й науково-теоретичної) діяльності на рівні світових стандартів.

Самостійна робота студентів охоплює:

- вивчення лекційного матеріалу;
- робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури;
- робота з матеріалами мережі Інтернет;
- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських);
- контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самодіагностики.

Індивідуальний план самостійної роботи студента наведено у табл. 8.

**Індивідуальний план самостійної роботи студента
з навчальної дисципліни**

Тема	Види та форми СРС	Кількість годин	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності
1	2	3	4	5
Тема 1. Основи фінансів підприємств	Вивчення літератури, текстів лекцій Підготовка до семінарського заняття на тему: "Основи фінансів підприємств. Особливості формування статутного капіталу підприємств різних організаційно-правових форм". Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2	1 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів
		4		
		4		
		8		
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	Вивчення літератури, текстів лекцій Підготовка до семінарського заняття на тему: "Організація грошових розрахунків підприємств". Написання есе на тему: "Переваги та недоліків різних форм безготівкових розрахунків". Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2	2 – 3 тижні	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів
		4		
		4		
		2		
		12		

Продовження табл. 8

1	2	3	4	5
Тема 3. Грошові надходження підприємств	Вивчення літератури, текстів лекцій. Підготовка до семінарського заняття на тему: "Характеристика і склад грошових надходжень підприємства у процесі його виробничо-господарської діяльності". Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2	4 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання контрольної роботи
		4		
		2		
		8		
Тема 4. Формування і розподіл прибутку підприємств	Вивчення літератури, текстів лекцій. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	4	5 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів Написання контрольної роботи
		4		
		8		
Тема 5. Оподаткування підприємств	Вивчення літератури, текстів лекцій. Написання есе на тему: "Правові засади оподаткування прибутку підприємств". Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2	6 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів
		4		
		2		
		8		
Тема 6. Обігові кошти.	Вивчення літератури, текстів лекцій. Підготовка до модульної контрольної роботи. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2	7 – 8 тижні	Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів Написання модульної контрольної роботи
		4		
		2		
		8		

Закінчення табл. 8

1	2	3	4	5
Тема 7. Кредитування підприємств	Вивчення літератури, текстів лекцій. Підготовка до семінарського заняття на тему: "Особливостей залучення позикового капіталу підприємствами в ринкових умовах господарювання". Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	4	9 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів
		4		
		4		
		12		
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	Вивчення літератури, текстів лекцій. Підготовка до контрольної роботи. Підготовка курсової роботи. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2	10 – 11 тижні	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання контрольної роботи
		4		
		2		
		2		
Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств	Вивчення літератури, текстів лекцій Підготовка до контрольної роботи. Підготовка курсової роботи. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2	12 – 13 тижні	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів Написання контрольної роботи
		2		
		2		
		2		
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах	Вивчення літератури, текстів лекцій Підготовка курсової роботи Підготовка до контрольної роботи. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2	14 – 15 тижні	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів Написання контрольної роботи
		2		
		2		
		2		
Тема 11. Фінансова санація підприємств	Вивчення літератури, текстів лекцій Підготовка до контрольної роботи. Підготовка курсової роботи Підготовка до модульної контрольної роботи	2	16 – 17 тижні	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Написання модульної контрольної роботи
		2		
		2		
		2		
		8		

9. Контрольні запитання для самодіагностики

Матеріал для самостійного опрацювання студентами передбачає систематизацію питань у розрізі окремих тем дисципліни за змістовними модулями.

Змістовний модуль 1. Основи фінансів підприємств

Тема 1. Основи фінансів підприємств

1. Порядок формування статутного капіталу акціонерних товариств
 2. Порядок формування статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю.
 3. Порядок утворення статутних капіталів державних підприємств.
 4. Фінансові ресурси малого бізнесу.
 5. Фінансовий менеджмент на підприємстві.
- Література: [1 – 6; 10; 12; 15; 16].

35

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств

1. Порядок відкриття поточного рахунку.
 2. Документообіг при проведенні розрахунків платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, платіжними вимогами.
 3. Порядок розрахунків за допомогою чеків.
 4. Види векселів та операції з ними (облік, аваль, переказ).
 5. Порядок документообігу при розрахунках акредитивами.
 6. Організація розрахунків на підприємстві за допомогою пластикових карток.
- Література: [2; 4; 5; 10; 11; 14; 16 – 37].

Тема 3. Грошові надходження підприємства

1. Види цін на продукцію підприємства.
2. Формування валового та чистого доходу підприємства.
3. Порядок нарахування податку на додану вартість, акцизів та мита та їх включення у дохід від реалізації продукції.
4. Класифікація витрат на продукцію за економічними

елементами та калькуляційними статтями.

5. Планування витрат на виробництво та збут продукції.

Література: [1; 5; 6; 10; 13; 16 – 37].

Тема 4. Формування і розподіл прибутку підприємства

1. Порядок заповнення Форми № 2 "Звіт про фінансові результати".

2. Самофінансування підприємств.

3. Порядок визначення оподаткованого прибутку та нарахування податку на прибуток підприємств.

4. Порядок нарахування та сплати дивідендів в акціонерних товариствах.

Література: [2; 4; 6; 11; 12; 14; 15; 17 – 37].

Тема 5. Оподаткування підприємств

1. Податкова система та її складові.

2. Розмежування між обов'язковими платежами і податками.

3. Основні види податків, їх характеристику.

4. Характеристика загальнодержавних податків.

5. Поділ податків на прямі та непрямі.

6. Основні напрямки вдосконалення системи оподаткування України.

7. Принципи податкової політики.

8. Література: [2; 3; 5; 6; 10; 13; 15; 16 – 37].

Тема 6. Обігові кошти підприємств

1. Порядок документообігу простого та переказного векселів.

2. Кредиторська заборгованість як джерело фінансування оборотних коштів підприємств.

3. Показники стану обігових коштів та оцінки ефективності їх використання.

4. Абсолютна та відносна економія обігових коштів та її визначення.

Література: [1; 3 – 5; 9 – 11; 14; 17 – 37].

Тема 7. Кредитування підприємств

1. Кредит у міжнародних економічних відносинах.
2. Система фінансування і кредитування капітальних вкладень.
3. Характеристика лізингового кредиту.
4. Кредитування за поточним рахунком.
5. Оцінка кредитоспроможності позичальника.
6. Застава, договір-поручительство, договір-гарантія як форми забезпечення повернення банківського кредиту.

Література: [2 – 5; 8 – 11; 15; 17 – 37].

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

1. Характеристика та склад виробничих основних фондів.
2. Первісна, відновна, залишкова вартість основних фондів.
3. Порядок індексації вартості основних фондів в Україні.
4. Норми амортизації встановлені законодавством для балансової вартості кожної з груп основних фондів.
5. Економічна доцільність прискореної амортизації активної частини основних фондів.
6. Джерела фінансування капітальних вкладень.
7. Джерела фінансування поточного, середнього і капітального ремонту основних фондів.

Література: [2 – 6; 8; 9; 11; 13; 16 – 37].

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств

1. Зміст поняття "фінансовий стан підприємства".
2. Сформулюйте основні завдання оцінки фінансового стану.
3. Сформулюйте головні етапи аналізу фінансового стану.
4. Охарактеризуйте прийоми фінансового аналізу.
5. Основні групи показників фінансового стану.

Література: [3; 4; 6 – 10; 13; 15; 16 – 37].

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах

1. Інформаційна база фінансового планування.
2. Аналіз фінансових показників діяльності підприємства у звітному періоді як підстава для фінансового планування.

3. Методи та порядок прогнозування обсягів реалізації продукції підприємства.

4. Складання фінансових планів у системі бюджетування поточної діяльності підприємства.

Література: [1 – 4; 6; 10 – 12; 14 – 37].

Тема 11. Фінансова санація підприємства

1. Економічна сутність санації підприємства.

2. Фінансова криза на підприємстві, її коріння та наслідки.

3. Типи фінансової кризи.

4. Характеристика системи показників Бівера.

5. Зовнішні санатори підприємства.

6. Складання бізнес-плану фінансової санації.

7. Характеристика процедур щодо боржника на ухвалу господарського суду.

Література: [1; 3; 5; 9; 12; 13; 15; 17 – 37].

10. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота — це форма організації навчальної роботи викладача зі студентами, яка орієнтована на розвиток індивідуальних здібностей студента та розкриття його пізнавального та творчого потенціалу.

Кінцевою метою індивідуально-консультативної роботи є досягнення майбутніми фахівцями компетентностей, адаптованих до вимог сучасного ринку праці. Індивідуально-консультативна робота є однією із важливих форм організації навчального процесу за якої вибір способів, прийомів, темпу навчання враховує індивідуальні відмінності студентів, рівень розвитку їх здібностей до навчання. Вона передбачає проведення індивідуальних занять та консультацій, перевірки виконання індивідуальних та курсових робіт, перевірки та захисту завдань, що віднесені на поточний контроль.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

індивідуальні консультації (запитання-відповіді щодо проблемних питань з дисципліни);

- групові консультації (розгляд типових прикладів-ситуацій);
- б) за засвоєнням практичного матеріалу:
 - індивідуальні консультації (розгляд практичних завдань);
 - групові консультації (розгляд практичних ситуацій, які потребують колективного обговорення);
- в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:
 - індивідуальне завдання виконаних робіт.

11. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни "Фінанси підприємств" для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних освітніх технологій, таких як: проблемні лекції, міні-лекції, семінари-дискусії, робота в малих групах, кейс-метод.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено у табл. 9.

Таблиця 9

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Основи фінансів підприємств	Семінар-дискусія "Роль фінансів підприємств у системі державних фінансів"
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	Проблемна лекція: "Проблеми організації грошових розрахунків на вітчизняних підприємствах". Кейс "Концепції розрахунків підприємства"
Тема 3. Грошові надходження підприємства	Робота в малих групах з приводу експертної діагностики грошових надходжень підприємства. Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 4. Формування і розподіл прибутку підприємства.	Семінар-дискусія "Джерела формування прибутку підприємства та їх оптимізація з точки зору максимізації прибутку". Робота в малих групах: "Оптимізація прибутку"

підприємства". Презентація результатів роботи в малих групах

Закінчення табл. 9

1	2
Тема 5. Оподаткування підприємств	Робота в малих групах: "Застосування нових положень податкового кодексу , їх оцінка та вплив на результати діяльності підприємств". Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 6. Обігові кошти підприємств	Проблемна лекція: "Дослідження існуючих підходів ефективного використання обігових коштів підприємств"
Тема 7. Кредитування підприємств	Семінар-дискусія "Переваги та недоліки кредитування підприємств". Робота в малих групах: "Формування кредитної історії підприємства". Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	Проблемна лекція: "Дослідження існуючих підходів до забезпечення відтворення основних фондів"
Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств	Робота в малих групах: "Формування раціональної системи оцінювання фінансового стану на підприємстві". Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 10. Фінансове планування на підприємствах	Проблемна лекція: "Дослідження існуючих підходів до формування інвестиційного портфеля підприємства".
Тема 11. Фінансова санація підприємства	Робота в малих групах "Забезпечення фінансової безпеки підприємства" Презентація результатів роботи в малих групах

40

12. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Для оцінки роботи студента протягом семестру підсумкова рейтингова оцінка розраховується як сума оцінок за різні види занять та контрольні заходи (табл. 10 – 13).

Кількісні критерії оцінювання :

Поточна робота студента (максимум – 60 балів)

Підсумковий контроль (максимум – 40 балів)

Присутність на лекції – 0,2 бали за 2 год.,
 Робота на практичному (семінарському) занятті – 1,2 бала.
 Виконання завдання на самостійну роботу – 0,5 бала.
 Контрольні роботи – максимум 5 балів
 Максимальна рейтингова оцінка за вивчення дисципліни в семестрі – 100 балів.

Таблиця 10

Накопичувальна рейтингова система оцінювання

	Лекції	Практики	ДЗ	Есе	Презентації	КР	Всього
ТЕМА 1. Основи фінансів підприємств	0,5		1				1,5
ТЕМА 2. Організація грошових розрахунків підприємств	1	1,2	1	2			5,2
ТЕМА 3. Грошові надходження підприємств	0,5	3,6	1			5	10,1
ТЕМА 4. Формування та розподіл прибутку	1	3,6	1				5,6
ТЕМА 5. Оподаткування підприємств	1	3,6	1				5,6
ТЕМА 6. Обігові кошти	1	3,6	1				5,6
ТЕМА 7. Кредитування підприємств	0,5	1,2	1				2,7
ТЕМА 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	1	1,2	1	2		5	10,2
ТЕМА 9. Оцінювання фінансового стану підприємств	1	1,2	1				3,2
ТЕМА 10. Фінансове планування на підприємствах	0,5	1,2	1			5	7,7
ТЕМА 11. Фінансова санація підприємств	0,5	1,1	1				2,6
Поточний контроль	8,5	21,5	11	4	0	15	60
Підсумковий контроль	40						
Рейтингова оцінка за семестр	100						

Таблиця 11

Критерії оцінювання роботи на практичному занятті

1,2	Наявність у зошиті розв'язку задач, які вирішувались викладачем. Активна участь у розв'язанні задач, що вирішуються викладачем. Найшвидше повне самостійне розв'язання задачі, що надаються викладачем для самостійного рішення, з отриманням правильної відповіді та обґрунтуванням висновків
0,9	Наявність у зошиті розв'язку задач, які вирішувались викладачем. Активна

	участь у розв'язанні задач, що вирішуються викладачем. Часткове розв'язання задачі, що надана викладачем для самостійного рішення, з уточнюючими запитаннями до викладача
0,5	Наявність у зошиту розв'язку задач, що вирішуються викладачем

Таблиця 12

Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті

1,2	Активна участь у проведенні семінару, виступ на семінарі з доповіддю, активна участь у обговоренні питань, що виносяться на семінар, формує та висловлює логічні думки, щодо теми семінару, правильно оцінює пропозиції та думки інших людей, критично підходить до власних поглядів
0,8	Активна участь у проведенні семінару, виступ на семінарі з доповіддю, активна участь у обговоренні питань, що виносяться на семінар, формує та висловлює логічні думки, щодо теми семінару
0,4	Бере участь у проведенні семінару, виступає з доповіддю

Таблиця 13

Критерії оцінювання самостійної роботи

4	Завдання виконано якісно, самостійно, вчасно. Обсяг матеріалу не менше 10 стор. для есе, огляду
3	Завдання виконано не досить якісно, самостійно, вчасно. Обсяг матеріалу не менше 5 стор. для есе, огляду
2	Завдання виконано не якісно, за допомогою викладача, невчасно. Обсяг матеріалу не менше 3 стор. для есе, огляду
1	Сформований лише план для есе

42

Студенти допускаються до іспиту в разі отримання ними в процесі поточного контролю 35 балів.

Виконання підсумкового контролю оцінюється в 40 балів, кожний екзаменаційний білет складається з 2 стереотипних, 2 діагностичних та 1 евристичного завдання.

Критерії оцінювання завдань наведено у табл. 14, 15

Таблиця 14

Критерії оцінювання стереотипного завдання

1	Студент: неповністю розв'язав завдання за помилковим алгоритмом, навів окремі економічні формули з частковими поясненнями;
---	---

	виконав вірно дві та більше крокові дії за відомими алгоритмами, але без пояснень та висновків; не виконано аналіз необхідних фінансово-економічних показників
2	Студент: розв'язав завдання, передбачені програмою за вірним алгоритмом, навів усі формули з частковим поясненням; виконав всі необхідні крокові дії, але з помилками, з частковим поясненням отриманих результатів; немає економічної інтерпретації отриманих результатів розрахунків; надав відповіді на окремі запитання, не зроблено усіх необхідних висновків
3	Студент: розв'язав завдання за типовим алгоритмом з достатнім поясненням формул та порядку розв'язання завдань, але з незначною кількістю несуттєвих помилок у розрахунках, описок; провів аналіз отриманих результатів, зробив їх вірну економічну інтерпретацію; надав відповіді на усі запитання з несуттєвими неточностями, зробив неповні висновки
4	Студент: завдання виконав правильно у повному обсязі як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом, навів повні пояснення формул, має місце економічне обґрунтування отриманих результатів математичних розрахунків, зроблені усі необхідні висновки
5	Студент: завдання виконав правильно у повному обсязі як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом, навів повні пояснення формул, має місце економічне обґрунтування отриманих результатів математичних розрахунків, зроблені усі необхідні висновки

Таблиця 15

Критерії оцінювання діагностичного та евристичного завдання

1	Студент: відтворив окремі частини навчального матеріалу; навів окремі економічні формули з частковими поясненнями; виконав правильно одно-двох крокові дії без пояснень та висновків. Відсутні відповіді на запитання, не проведено аналіз фінансово-економічних показників
2	Студент: неповністю розв'язав завдання за помилковим алгоритмом, навів окремі економічні формули з частковими поясненнями; виконав правильно дві та більше крокові дії за відомими алгоритмами, але

	без пояснень та висновків; не виконано аналіз необхідних фінансово-економічних показників
3	Студент: неповністю розв'язав завдання за вірним алгоритмом, навів окремі економічні формули з частковими поясненнями; виконав правильно крокові дії з числами (до трьох кроків) з повними поясненнями; надав неповні відповіді на окремі запитання з частковими висновками
4	Студент: розв'язав завдання, передбачені програмою за вірним алгоритмом, навів усі формули з частковим поясненням; виконав всі необхідні крокові дії, але з помилками, з частковим поясненням отриманих результатів; немає економічної інтерпретації отриманих результатів розрахунків; надав відповіді на окремі запитання, не зроблено усіх необхідних висновків
5	Студент: розв'язав завдання, передбачені програмою за вірним алгоритмом, навів усі формули з частковим поясненням; виконав всі необхідні крокові дії, але з помилками, з частковим поясненням отриманих результатів; частково аргументує економічні висновки й порядок розв'язання завдань; надав відповіді на окремі запитання, зробив неповні висновки
6	Студент: розв'язав завдання за типовим алгоритмом з достатнім поясненням формул та порядку розв'язання завдань, але з незначною кількістю несуттєвих помилок у розрахунках, описок; провів аналіз отриманих результатів, зробив їх правильну економічну інтерпретацію; надав відповіді на усі запитання з несуттєвими неточностями, зробив неповні висновки
7	Студент: розв'язав завдання за типовим алгоритмом з повним поясненням і обґрунтуванням висновків
8	Студент: завдання виконав правильно у повному обсязі як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом, навів повні пояснення формул, має місце економічне обґрунтування отриманих результатів математичних розрахунків, зроблені усі необхідні висновки
9	Студент: розв'язав завдання за типовим алгоритмом з повним поясненням і обґрунтуванням висновків
10	Студент: завдання виконав правильно у повному обсязі як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом, навів повні

пояснення формул, має місце економічне обґрунтування отриманих результатів математичних розрахунків, зроблені усі необхідні висновки

ЗРАЗОК

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

Стереотипне завдання №1 (максимальна оцінка 5 балів)

Ви працюєте спеціалістом фінансового відділу на підприємстві. Перед Вами поставлені завдання, які необхідно вирішити.

Балансова вартість основних фондів ТОВ "Борисов и К^О" на 1 жовтня поточного року складала 500 тис. грн, у тому числі перша група основних засобів мала питому вагу – 15 %, друга група – 30 %, третя група – 40 %, четверта група – 15 %.

У жовтні – листопаді було уведено в дію основних фондів по першій групі – на 12 тис. грн, по другій групі – на 8 тис. грн, по третій групі – на 6 тис. грн. Протягом четвертого кварталу виведено основних фондів по третій групі – на 4,5 тис. грн, по четвертій групі – на 2,6 тис. грн.

Завдання.

1. Визначте суму амортизаційних нарахувань за четвертий квартал на підприємстві за вказаний період по групах основних фондів та визначте, як вплинув на зміну балансової вартості основних фондів станом на 1 січня наступного року вказаний їх рух.

Стереотипне завдання № 2 (максимальна оцінка 5 балів)

Для виробництва продукції ВАТ "Космос" необхідно створити оптимальні запаси сировини і основних матеріалів. Вихідні дані для нормування даних елементів обігових коштів наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Вихідні дані з визначення норм і нормативів оборотних коштів по підприємству

Найменування елементів оборотних коштів	Витрати на виробництво у IV кв., тис. грн	Час перебування, дні					Середній інтервал між двома поставками
		У дорозі	Прийняття	На складування	Відсоток гарантійного запасу, %	Розвантаження, завантаження	

1. Сировина	840	5	1	1	30	1	40
2. Основні матеріали	1 680	3	1	2	50	2	30

Завдання.

Розрахуйте норму і норматив оборотних коштів ВАТ "Космос" по елементах: сировина і основні матеріали.

Діагностичне завдання № 3 (максимальна оцінка 10 балів)

У звітному році ВАТ "ЮКА" виготовило та реалізувало синтетичні миючі засоби такого асортименту: пральний порошок "Гала" – відпускна ціна 3,2 грн за пачку, обсяг реалізації – 400 тис. шт.; пральний порошок "Лотос" – відпускна ціна 2,5 грн за пачку, обсяг реалізації – 300 тис. шт.

Вказані ціни включають податок на додану вартість.

Собівартість реалізованої продукції у звітному складала для порошку "Гала" 53 % чистого доходу, а для порошку "Лотос" 60 % чистого доходу.

Адміністративні витрати за рік склали 194 тис. грн, а витрати на збут – 85 тис. грн.

У звітному році підприємство списало безнадійну дебіторську заборгованість у сумі 26 тис. грн та виявлено не проведеної за документами суми прибутку минулих років на 5 тис. грн.

На протязі звітного року підприємством сплачено штрафи за порушення розрахунково-платіжної дисципліни у сумі 3 тис. грн.

Статутний капітал підприємства на початок року становив 1100 тис. грн.

На загальних зборах акціонерів прийнято рішення сплати власникам акцій дивіденди за підсумками роботи підприємства за рік у розмірі 15 % від номінальної вартості акцій. Акціонери прийняли також рішення поповнити резервний капітал за рахунок 25 % чистого прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства після сплати дивідендів.

Завдання.

1. Системою яких показників повинен скористатись фінансовий аналітику, щоб обґрунтувати доцільність чи недоцільність прийнятих акціонерами вказаних вище рішень? Обґрунтуйте прийняті рішення власними розрахунками.

2. Проаналізуйте зміну власного капіталу підприємства.

3. Обґрунтуйте шляхи збільшення прибутку від реалізації продукції підприємства з урахуванням можливого впливу на нього внутрішніх та зовнішніх факторів.

Евристичне завдання № 4 (максимальна оцінка 10 балів)

Фінансовий аналітик повинен визначити прибуток на плановий рік та зробити висновки, щодо оптимізації прибутку підприємства "Оріон".

Згідно з планом підприємство повинно випустити у плановому році 30 тис. одиниць готової продукції. Оптова ціна за одиницю (за винятком ПДВ та акцизів) – 15 грн. Виробнича собівартість за звітним у звітному році –10 грн. У плановому році зниження виробничої собівартості готової продукції повинно складати 5 %. Витрати по реалізації продукції – 2 % реалізації продукції за виробничою собівартістю. Залишки готової продукції на складі та товарів , відвантажених на початок планового року, – 1 500 одиниць, на кінець планового року – 500 одиниць.

Евристичне завдання № 5 (максимальна оцінка 10 балів)

Фінансовому аналітику необхідно визначити основні показники прибутку та рентабельності електромеханічного виробництва та зробити висновки, щодо їх оптимізації.

Завдання.

Об'єм реалізації продукції склав – 700 тис. одиниць,

Оптова ціна одиниці продукції – 66 грн,

Собівартість одиниці продукції – 50 грн,

Середньорічна вартість основних виробничих фондів – 88 млн.

47 грн,

Середньорічна вартість нормованих оборотних коштів – 2 млн.

грн,

Прибуток від не реалізаційної діяльності – 0,2 млн. грн,

Збитки від утримання житлово-комунального господарства – 0,5 млн.

грн,

Податкові виплати з прибутку – 0,4 млн. грн,

Виплата відсотків за кредитом – 0,2 млн. грн,

Прибуток від виконання інших робіт – 0,6 млн. грн.

Студент повинен отримати 25 балів з 40 можливих за результатами підсумкового контролю.

Сумарна кількість балів за підсумковим і поточним контролем повинна дорівнювати не менше 60.

Система оцінювання знань студентів за шкалою ECTS наведено у табл. 16.

Таблиця 16

Переведення показників успішності знань студентів в систему оцінювання за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою	Оцінка за 100-бальною	Оцінка за національною шкалою
------------------	-----------------------	-------------------------------

ECTS	шкалою ХНЕУ ім. С. Кузнеця	
(A)	90 – 100 балів	5 – відмінно (відмінне виконання);
(B)	82 – 89 балів	4 – добре (вище середнього рівня);
(C)	74 – 81 бал	4 – добре (взагалі правильна робота, але з певною кількістю помилок);
(D)	64 – 73 балів	3 – задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків);
(E)	60 – 63 бали	3 – задовільно (виконання задовольняє мінімальні критерії);
(FX)	35 – 59 балів	2 – незадовільно (потрібне повторне перескладання); 2 – незадовільно (необхідне повторне вивчення дисципліни)

13. Рекомендована література

13.1. Основна

1. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навч. посібн. / М. М. Бердар. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.

2. Гриньова В. М. Фінанси підприємств : навч. посібн. / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2004. – 432 с.

3. Кузенко Т. Б. Фінанси підприємств : конспект лекцій для студ. усіх спец. всіх форм навчання / Т. Б. Кузенко, Є. Ю. Кузькін, Н. В. Сабліна. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 168 с.

4. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін. – 6-ге вид. ; переробл. і виправ. – К. : КНЕУ, 2008. – 552 с.

5. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств : навч. посібн. / О. С. Філімоненков. – 2-ге вид. ; переробл. і допов.– К. : МАУП, 2004. – 328 с.

6. Фінанси підприємств : навч. посібн. : курс лекцій / за ред. Г. Г. Кірейцева. – К. : ЦУЛ, 2009 – 412с.

7. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – К. : ЦНЛ, 2006. – 528 с.

13.2. Додаткова

8. Андріанова І. І. Фінанси підприємств. Практикум : навч.-метод. посібник / І. І. Андріанова, В. А. Ісайко. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2007. – 274 с.

9. Брюховецька Н. Ю. Фінанси підприємств : навч. посібн. / Н. Ю. Брюховецька. – Донецьк : ДонУЕП, 2006. — 215с.

10. Герасименко О. В. Фінанси підприємств: термінологічний словник для студ. екон. спец. / О. В. Герасименко, Г. О. Роганова. – Краматорськ : ДДМА, 2007. – 148 с.

11. Гриньова В. М. Фінанси підприємств : навч. посібн. / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2004. – 432 с.

12. Лігоненко Л. О. Фінанси підприємства : підручник / Л. О. Лігоненко, Н. М. Гуляєва, Н. А. Гринюк. – К., 2007. – 491 с.

13. Онисько С. М. Фінанси підприємств : навч. посібн. / С. М. Онисько, П. М. Марич. – Львів : "Магнолія 2006", 2008. – 367 с.

14. Буряковский В. В. Финансы предприятий [Электронный ресурс] / В. В. Буряковский. – Режим доступа : <http://books.efaculty.kiev.ua/finpd/1/r1/>.

15. Король В. А. Фінанси підприємств : навчальний посібник [Електронний ресурс] / В.А. Король. – Режим доступу : <http://pulib.if.ua/book/55>.

16. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: підручник [Електронний ресурс] / Р. А. Слав'юк. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/finansi/finansi_pidpriyemstv-slavyuk-ra.

13.3. Ресурси мережі Інтернет

17. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р № 463-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon0.rada.gov.ua.

18. Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lsl.lviv.ua>.

19. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib-gw.univ.kiev.ua>.

20. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.franko.lviv.ua/library>.

21. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
23. Одеська державна наукова бібліотека ім. О. М. Горького [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ognb.odessa.ua>.
24. Офіційний портал Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
25. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>.
26. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
27. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
28. Про оцінку земель : Закон України від 11.12.2003 р. – № 1378-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
29. Публічна бібліотека ім. Лесі Українки м. Києва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lucl.kiev.ua>.
30. Сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
31. Сайт міністерства економіки України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.
32. Сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу : www.me.gov.ua.
33. Сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.
34. Сайт Національного банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.
35. Система розкриття інформації на фондовому ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua.
36. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.

37. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www-library.univer.kharkov.ua>.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни	14
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	15
4. Плани лекцій	20
5. Плани семінарських занять	22
6. Плани практичних занять	28
7. Курсова робота	30
8. Самостійна робота студентів	31
9. Контрольні запитання для самодіагностики	35
10. Індивідуально-консультативна робота	38
11. Методики активізації процесу навчання	39
12. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	40
13. Рекомендована література	48

52

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
усіх форм навчання**

Укладачі: **Кузенко** Тетяна Борисівна
Сабліна Наталія Вікторівна

Відповідальний за випуск **Журавльова І. В.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 22 ЕВ. Обсяг 52 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*